Pre-exilische profeten
(19) Habakuk 2 – 3

Oorspronkelijk geplande datum:

Driebergen, 12 mei 2020

Willem J. Ouweneel

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 2:1 – 3:19

De wachttoren & het geloofsvertrouwen – Gods oordeel over Babel – het gebed van Habakuk

Onderverdeeld:

I. Hk 2 (1e les)

II. Hk 3 (2e les)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 2:1

Samenvatting Hk 1: dialoog van Habakuk met God:

- Gods wraak over Israël gevraagd
- Gods antwoord: 'Ik stuur de Chaldeeën'
- Hk: 'maar die zijn nog erger dan Israël!' > stilte…

2:1 Hk gaat op zijn wachttoren uitkijken naar Israël én naar Gods antwoord én nadenken over wat hij dan weer zal zeggen (vgl. de dialogen van Abraham, Job, Mozes, Elia, Jeremia e.d.; *arguing with God*…)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 2:2,3a

Eindelijk Gods antwoord – maar indirect: 'schrijf het allemaal op, dan kan later gecheckt worden of de voorzeggingen zijn uitgekomen' (vgl. Js 30:8)

Op kleitabletten, waarvan er nog zoveel bestaan!

Hk moet zo schrijven dat het in het voorbij*rennen* (snel) gelezen kan worden (als op een billboard)

Het wordt pas vervuld op de door God 'bestemde tijd' (Dn 11:35) > *rent* naar 'het einde' (1Ko 10:11)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 2:3b,4a

Vgl. vs3b (‘*het* komt & blijft niet uit’) met Hb 10:37v.: ‘*Hij* komt & en blijft niet uit’ = Jesjoea! Hij komt op het juiste, door God vastgestelde tijdstip (kan wel verhaast worden: 2 Pt 3:13 komst vd dag Gods)

Vs4a ‘hem’ = goddeloze Chaldeeër (maar ook de goddeloze Israëliet: niet elke Israëliet is een *tsaddiq*! Belangrijk principe in Rm 11:7, de uitverkorenen t.m.v. het uitverkoren volk) > toepassing breder: *tsaddiqim* in élk volk!

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 2:4b

Vs4b één v.d. twee hoofdverzen over geloof in het OT, naast Gn 15:6: twee kanten van dezelfde zaak:

- Godsvertrouwen > rechtvaardiging door God
- De door God gerechtvaardigde leeft uit zijn geloof

3x geciteerd: Rm 1:17 & Gl 3:11 (meer de nadruk op 1e stelling) & Hb 10:38 (meer de nadruk op de 2 stelling

N.B. De rechtvaardige handelt rechtvaardig, maar uitgangspunt: geloofsvertrouwen jegens God

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 2:5

Vs5 zeer lastig; heel verschillende vertalingen: gaat het over ‘wijn’ of over ‘rijkdom’?

NBG, GNB: De hoogmoedige mens is als de dood & het dodenrijk in het verslinden van anderen; hier specifiek de Chaldeeër (= Babyloniër; eindtijd: herstelde Romeinse Rijk: ‘het beest’ uit Openb.), die de volken in zijn macht brengt

Vs3 komst v.d. Messias > vs3-5 eindtijd > vs14 Mess. rijk

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 2:6

Vs6 spotlied van de volkerenwereld bij de val van de eind-tijdelijke wereldmacht: lied van 5 coupletten, elk van 3 strofen:

(1)vs6b-8 ‘wee hem …. want…’ (vs8)

(2)vs9-11 ‘wee hem …. want…’ (vs11)

(3)vs12-14 ‘wee hem …. want…’ (vs14)

(4)vs15-18 ‘wee hem …. want…’ (vs17)

(5)vs 19v. ‘wee hem …. maar…’ (vs20)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 2:6b-8

Vs6b-8 Eerste couplet

1e zonde: woekeraar & uitbuiter; zal ‘gebeten’ worden door de volken die hij heeft uitgezogen: schrik aangejaagd, uitgeplunderd: *nam* buit, *wordt* nu zelf buit

Vs8 1e *ki*, ‘omdat, want’: Babel zal gemeten worden met de maat waarmee je zelf gemeten hebt (vgl. Mt 7:2)

Hier vooral: wat de vijand Israël (‘land’) & met name Jeruzalem (‘stad’) heeft aangedaan

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 2:9-11

Vs9-11 Tweede couplet

Roofzucht; zit als een arend op zijn hoge nest, onbereikbaar voor elke vijand: waant zich volstrekt veilig

Babels plan was: vele volken ombrengen; daarom niet waard om nog langer te leven

Want: Babel heeft een 'huis' gebouwd waarvan de stenen & de balken in opstand komen (het verzet komt dus van binnenuit)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 2:12v.

Vs12-14 Derde couplet

Wee de Babyloniër, die zijn stad (Babel) gebaseerd heeft op bloed & onrecht (machtswellust – zoals alle grote machthebbers van deze aarde)

JHWH van de legermachten grijpt zelf in (de Oppermacht achter de schermen): Hij zet de volken ertoe aan: alles wat Babel heeft opgebouwd, is ‘ijdelheid’; het is bestemd voor het vuur

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 2:14

Vs14 sleutelvers: ondergang van ‘Babel’ leidt tot het Messiaanse rijk (zie vs3b!), dat de hele aarde zal omspannen: zij zal vol worden van de kennis van de heerlijkheid van JHWH; vgl.:

- Nm 14:21 (*hier* gaat het om de rebellie van Israël zelf!)
- Js 11:9 duidelijkste beschrijving van het Messiaanse rijk: vrede, gerechtigheid, alle volken zullen JHWH kennen & vragen naar de Messias

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 2:15v.

Vs15-18 *Vierde couplet*

Vs15v onderworpen volken moeten het gif van Babels terreur drinken, zodat ze helemaal murw worden

Ook leedvermaak over de ‘naaktheid’ (vernedering) van de onderworpen volken > nu zal Babel zelf vernederd worden: het moet de drinkbeker van Gods toorn drinken (heel bekend beeld: Ps 75:9; Js 51:17,22; Jr 25:15-17; Kl 4:21; Op 14:10; 16:19)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 2:17v.

Vs15-18 *Vierde couplet (vervolg)*

Vs17 *Want* wraak over wat Babel de Libanon heeft aangedaan (door zijn ceders om te hakken voor zichzelf & dieren én mensen kwaad te doen)

Vs18 spot over de afgoden, die Babel nota bene zelf vervaardigd heeft: hoe kunnen die haar helpen? (vgl. het vertrouwen van het 'beest' in Op jegens de 'draak'; die wél reëel)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 2:19v.

Vs19 *Vijfde couplet*

Herhaling van de spot over de afgoden (vgl. Elia op de Karmel: 1Kn 18:27); onderscheid: de stomme beelden én de geestelijke machten daarachter

Vs20 contrast met de almachtige JHWH in zijn hemelse ‘tempel’, die van daaruit het hele wereldbestuur in handen heeft: laat de hele aarde voor Hem de hand op de mond slaan (overgang naar Hk 3)

Einde 1e les

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 3:1

3:1 poëtisch gebed, als een psalm; vgl. onderschrift (‘voor de koorleider’)

Opschrift: Ps 7:1 *sjiggajon*, hier mv.: *sjigjonot*, ‘klaag-lied?’ (of ander muzikaal of liturgisch codewoord)

Alleen vs2 een gebed tot God, rest = beschrijving van de theofanie (Godsverschijning): (a) eerst over Babel,

(b) uiteindelijk de verschijning van Jesjoea & de komst van het Messiaanse rijk

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 3:1

Vier coupletten:

(1)vs2 gebed van Habakuk om uitredding

(2)vs3-11 beschrijving van de theofanie: God verschijnt in oordeel & gerechtigheid

(3)vs12-15 de bijzondere betekenis voor Israël

(4)vs16-19 respons van Habakuk; geloofsbelijdenis (van universele betekenis: ‘al zou… dan toch…’) (*geheim van Israëls overleving*)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 3:2

Vs2 Eerste couplet

Hk spreekt namens (de getrouwen in) Israël (vgl. 'mij' in vs14): 'Ik heb over U gehoord: zoals U vroeger handelde (bij de Uittocht uit Egypte), handel nu ook zo, tot wraak over Babel & tot verlossing van uw volk!'

'In het midden/de loop van de jaren': in de loop van de wereldgeschiedenis (waarvan zijn volk het middelpunt is: vgl. Gn 14; Dn 2 & 7 & 11)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 3:3

Vs3-6 Tweede couplet, eerste deel

Vs3 Teman is N.W. van Edom (vgl. Js 34 & 63; Ob); vandaar komt de verlossing vanwege de Heilige (kan de boosheid niet ongewroken laten)

Paran: t.W.v. Edom (grensgebied); vgl. de theofanie (Godsopenbaring) in Dt 33:2; ook Ri 5:4; Ps 18:8-20

Betreft hemel & aarde (hele kosmos): Gods majesteit resp. lofprijzing

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 3:4v.

Vs4 zijn schittering is als de zon (vgl. Jesjoea, Mt 17:2; Hd 26:13; Op 1:16)

SV: ‘hoornen’, HSV: ‘lichtstralen’ (zelfde misverstand als bij Ex 34:29, de ‘horens’ van Mozes)

‘omhulsel’: om de felheid van de bliksem te temperen?

Vs5 ook pest & koorts als wrekers van God (vgl. Lv 26:25; Dt 32:24; Ps 91:3,6; *vgl*. Op 6:8 negatieve macht! Waar komen epidemieën vandaan?)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 3:6v.

Vs6 aardbeving & schrik, zoals God vroeger gedaan heeft op de aloude (‘eeuwige’) bergen & heuvels in het land (vgl. Gn 49:26; Dt 33:15), langs aloude wegen

Gods beginselen van recht & oordeel door de eeuwen heen dezelfde

Vs7 zelfs de nabuurvolken van Israël (Koesjan & Midjan bedoeïnen op het Arabisch schiereiland) door schrik bevangen (vgl. Ex 15:14-16)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 3:8v.

Vs8 rivieren & zee: herinnering aan de Schelfzee & de Jordaan (zie vs9), door God bedwongen (rijdend op zijn triomfwagen als een aloude legeraanvoerder)

Vs9a tekst vermoedelijk in de war geraakt (> vele verschillende vertalingen): het gaat in elk geval over Gods boog & pijlen, & misschien over een eed van God (misschien heenwijzing naar Dt 32:40-42)

Vs9b de watervloeden graven diepe geulen in het land

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 3:10v.

Vs10 zelfs de bergen beven, de wateren stromen over, de *tehôm* (‘watervloed, oeroceaan’) verheft haar stem & steekt haar handen omhoog (de duistere machten? vgl. Gn 1:2; Ps 77:17; Ex 15:8)

Vs11 zelfs zon & maan staan stil (Targoem: vgl. Jz 10:12v.) (figuurlijk, net als de hemellichamen in Op?)

Gods bliksemende pijlen geven meer licht dan zon & maan (vgl. vs4)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 3:12,13a

Vs12-16 Derde couplet (maar vage overgang; nadruk nu meer op Israël)

Vs12,13a God stapt ‘dorsend’ door de wereld, als een os over de dorsvloer: het kaf = de goddelozen, het goede koren = Gods volk én zijn ‘gezalfde’ (Js 63:1-6)

Masjiach kán op het gezalfde koninklijke priestervolk Israël doelen; vgl. Ps 28:8 & gezalfde NT volk (gezalfd met de Geest): uiteindelijk de Messias (= *Masjiach*)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 3:13b-15

Vs13b vijand lijkt op een huis waarvan top is weggeslagen, ja, ook wat eronder zit, tot op het fundament

Vs14 God maakt dat de vijanden elkáár gaan bestoken, die proberen ‘mij’, d.i. ‘de ellendigen’ (= Israël), als een stormwind te komen verstrooien & ‘mij’ met gejubel te verslinden (God neemt het voor ‘mij’ op!)

Vs15 weer een herinnering aan de doortocht door de Schelfzee? God komt tussenbeide voor zijn volk!

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 3:16

Vs16-19 Vierde couplet: respons van Habakuk

Vs16 ‘ik’: vgl. ‘mij’ in vs14, nu specifiek de profeet: schrik, beving, ontzetting (zeer fysiek beschreven: hele lichaam aangedaan)

Maar zijn geloofsvertrouwen krijgt de overhand: de ‘dag van de benauwdheid’ rustig afwachten, die zal komen over het volk [= Babel] dat ons aanvalt (*of:* … het volk [= Israël] dat hij [= Babel] aanvalt

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 3:17

Vs17 vgl. het geloofsvertrouwen van 2:4!

De grootste mogelijke tegenslagen voor iemand van een echt landbouwvolk:

- geen opbrengst van vijgenboom, wijnstok, olijfboom
- geen opbrengst van de akker: gerst en tarwe
- geen schapen en runderen meer

(wij zouden zeggen: geen baan meer, mijn bedrijf/mijn aandelen niets meer waard…)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 3:17v.

Vs17 mogelijk de gevolgen van Gods strijd tegen de Babyloniërs: vijand wel verslagen, maar eigen land daarbij grotendeels verwoest

Vs18 Wát er ook gebeurt: blijven juichen in JHWH, in de God van [d.i. bewerker van] mijn verlossing (vgl. Ps 18:47; 25:5; 27:9; 51:16; 88:2 [somberste ps!]; Mi 7:7)

Vs 18 *heil* (wat God vóór ons doet) < > vs 19 *kracht* (wat God ín ons doet)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020

Hk 3:19

Vs19 vgl. Ps 18:33v.: hinden: toonbeeld van snelheid & lenigheid, van uitgelaten leven

‘mijn hoogten’: óf letterlijk (de bergen van Judea, waar Juda zich weer vrij kan bewegen) óf figuurlijk (geestelijke hoogten)

‘Voor de koorleider/dirigent’: als in de Ps (was Hk 3 oorspronkelijk een tempelpsalm?): begeleid door snaarinstrumenten

Einde 2e les

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2020